

# פיליקל פאלקסבלאט

אונזערע אייגענע פארטייטש - געזעלשאפטליכע סאג - צייטונג

№ 210 (1205) | Łódź, Czwartek 8 Września 1927 | מיטטע ווארשע | לודז רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיערסעקא 21, טעל. 24, 71.

## דעם 15-טע ווערט געעפנעט דער סייס. א בראך פון די יודישע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס צו די שטאט-ראט-וואהלען אין לאדז.

**הייזער ווערען צוריקגעקערט**  
צו ווערען געוועזענע אייגענטימער אין לענינגראד.  
מאָס קוואַ. 7. (סא. טעל.) דער  
מאָסקווער סאָויעט האָט בעשלאָסען  
צו צעטיילען אַ קאָמפּליקס, וואָס זי  
זיך פערנעמען מיט דער דענצשאַנ-  
ליטווישע פון אומגעווענליכע גיטער  
אין לענינגראד, ד.ה. מיטן צוריקקעה-  
רען די בעטלן קאָנסיקירטע הייזער  
און פליצער צו זייערע פרייהערדיגע  
אייגענטימער.

**וואס האט מען אריבערשיקט קיין רוסלאנד?**  
מאָס קוואַ. 7. (סא. טעל.) די סא-  
וועטישע רעוויזאָנע האָט בעשלאָסען  
די פאָרשיטטן וועגען די פאָלקס פון  
אויסלאנד, וואָס די סאָויעטישע ביר-  
גער בעקומען.  
לויט די דאָזיגע גיט פאָרשיטטן  
קאָנען די פאָלקס ענטהאלטען נישט

**וועגען ד"ר אייזענשטאט**  
אינטערנאציאנאלער דער דעם. וויסליצקי  
וואָרשע. 7. (טעלעפאָן פון אונ-  
זער קאָרעספאָנדענט.) דער וויסליצקי  
האָט היינט קאָנפירירט מיטן אינטער-  
נאציאנאלער וועגען דעם פאָרשיטטן  
דעם פאָלקס פון אונזערע פרייהערדיגע  
מיינטימער.  
דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט דעם  
דעם וויסליצקי אַ סך צו טעלעפאָני-  
רען נאָך סטאָלין וועגען בערלין  
דעם ד"ר אייזענשטאט, וועמען עס

## דער הרגענעטע און פערוואנדעטע בעת א שרעקליכען אויפרייס פון אנאפטיס-ספלאד אין ווארשע.

וואָרשע. 7. (טעלעפאָן פון אונ-  
זער קאָרעספאָנדענט.) נאכמען 12  
בייטאָג וועגן די וואָרשע וואָר-  
וואָרשע פון פאָרעם לענגע-נאָס אונ-  
זעטערע געוואָרען פון אַ שרעקליכען  
אויפרייס, וועלכער איז געווען גע-  
וואָרען מיט ריזיגע רויז-וואָלען און  
פייצער-זינגען. ס'האָט זיך געפילט  
געוויזען, און דעם האָבען אויפגעריסען  
כעמישע אָפטיק-מאָטעריעלען, וועלכע  
האָבען זיך געטינגען און אַ קעלער אונ-  
טערן אָפטיק-ספלאד און לענגע 113.  
דער דאָזיגער אָפטיק ספלאד געהער-  
ט צום צאָקענען וואָרשע וואָר-  
שטאָט ציטראָן. בעת דעם אויפרייס  
האָבען זיך אין אָפטיק ספלאד געטינגען:  
דער אייגענטימער, זיין סאָטער און  
אָנגעשטעלטער און אַ שיק יונגעל. די  
קראַפט פון אויפרייס איז געווען אזוי  
שטארק, אז די ספלאד איז פאָר-  
רען און אלע וועגען אריינגעפאלען אין  
קעלער צווישען די ברענענדיגע אונט-  
רייט מאָטעריעלען. מיט גאָלד מיה איז  
געלונגען אריינצוגעווען די אונט-  
רייט מאָטעריעלען.

**זינגער**  
מענער (בעסע און מענערע) מיט גוטע  
סעסאָנען און נאָטען-לעזער, וואָס אויך קאָנצע-  
ווערען געוואָלט און צוגעזאָגט און אַ גאָנץ יאהר. - זיך צו ווערען און  
וויילעך שוואַרץ פון 5-8 נאָכגעזאָגט צום דאָזיגער און 801

**15-טע מלוכה-לאטעריע**  
5-טע קלאס 25-טער מאנ.  
85638 56751 49708 - 3.000  
102704  
56924 19228 19036 - 2.000  
97746 70642 57933  
66305 54965 20598 - 1.000  
101352 87155  
8013 6809 4734 4625 - 600  
79054 78686 65271 59782 33489 12512  
101070 95871 94002 90529 87749  
12357 8632 3467 436 - 500  
28798 27793 23020 22073 19582 19122  
68584 60152 59679 45167 35895 34180  
94425 86897 86500 83495 81869 80732  
104504

**שטרייט פון שוסטער-  
ארביטער אין ווארשע.**  
וואָרשע. 7. (טעלעפאָן פון אונ-  
זער קאָרעספאָנדענט.) ס'האָט דאָ אויס-  
געבראָכן אַ שטרייט פון יודישע שוס-  
טער אין קאָמאָנע-באָכער. עס שטוי-  
קען עפליכע מויערע אַרביטער, וועל-  
כע פערלענגען מ'וואָלט זיי צוריק-  
שטימען די פרייהערדיגע לויט, וואָס  
זענען רעזיצירט געוואָרען.  
9500 דאלאר אויף הוואות  
וואָרשע. 7. (טעלעפאָן פון אונ-  
זער קאָרעספאָנדענט.) דער דאָזיגער  
האָט בעשלאָסען 9.500 דאלאר פאר 29  
שעטעס אין קאָנפירע-וואָלען און פאר-  
צוגעבן אומפאָרשטאָנדיגע הוואות.

וואָרשע. 7. (טעלעפאָן פון אונ-  
זער קאָרעספאָנדענט.) נאכמען 12  
בייטאָג וועגן די וואָרשע וואָר-  
וואָרשע פון פאָרעם לענגע-נאָס אונ-  
זעטערע געוואָרען פון אַ שרעקליכען  
אויפרייס, וועלכער איז געווען גע-  
וואָרען מיט ריזיגע רויז-וואָלען און  
פייצער-זינגען. ס'האָט זיך געפילט  
געוויזען, און דעם האָבען אויפגעריסען  
כעמישע אָפטיק-מאָטעריעלען, וועלכע  
האָבען זיך געטינגען און אַ קעלער אונ-  
טערן אָפטיק-ספלאד און לענגע 113.  
דער דאָזיגער אָפטיק ספלאד געהער-  
ט צום צאָקענען וואָרשע וואָר-  
שטאָט ציטראָן. בעת דעם אויפרייס  
האָבען זיך אין אָפטיק ספלאד געטינגען:  
דער אייגענטימער, זיין סאָטער און  
אָנגעשטעלטער און אַ שיק יונגעל. די  
קראַפט פון אויפרייס איז געווען אזוי  
שטארק, אז די ספלאד איז פאָר-  
רען און אלע וועגען אריינגעפאלען אין  
קעלער צווישען די ברענענדיגע אונט-  
רייט מאָטעריעלען. מיט גאָלד מיה איז  
געלונגען אריינצוגעווען די אונט-  
רייט מאָטעריעלען.

וואָרשע. 7. (טעלעפאָן פון אונ-  
זער קאָרעספאָנדענט.) נאכמען 12  
בייטאָג וועגן די וואָרשע וואָר-  
וואָרשע פון פאָרעם לענגע-נאָס אונ-  
זעטערע געוואָרען פון אַ שרעקליכען  
אויפרייס, וועלכער איז געווען גע-  
וואָרען מיט ריזיגע רויז-וואָלען און  
פייצער-זינגען. ס'האָט זיך געפילט  
געוויזען, און דעם האָבען אויפגעריסען  
כעמישע אָפטיק-מאָטעריעלען, וועלכע  
האָבען זיך געטינגען און אַ קעלער אונ-  
טערן אָפטיק-ספלאד און לענגע 113.  
דער דאָזיגער אָפטיק ספלאד געהער-  
ט צום צאָקענען וואָרשע וואָר-  
שטאָט ציטראָן. בעת דעם אויפרייס  
האָבען זיך אין אָפטיק ספלאד געטינגען:  
דער אייגענטימער, זיין סאָטער און  
אָנגעשטעלטער און אַ שיק יונגעל. די  
קראַפט פון אויפרייס איז געווען אזוי  
שטארק, אז די ספלאד איז פאָר-  
רען און אלע וועגען אריינגעפאלען אין  
קעלער צווישען די ברענענדיגע אונט-  
רייט מאָטעריעלען. מיט גאָלד מיה איז  
געלונגען אריינצוגעווען די אונט-  
רייט מאָטעריעלען.

**דעם 15. סעפטעמבער ווערט צוזאמענגערופען די  
אויסערנעוועהליכע סעסיע פון סייס.**  
וואָרשע. 7. (טעלעפאָן פון אונ-  
זער קאָרעספאָנדענט.) דער סעקרטער  
פון פיינאנץ, מאָרשאַל פילסודסקי איז היינט געקומען אין קאָנפירע-  
סייס און איבערגעגעבן דעם סייס-דירעקטאר די פערזאָנלעכע און מלוכה פאר-  
זידענע וועגען צוזאמענרופען די אויסערנעוועהליכע סעסיע פון סייס.  
דער סייס מאָרשאַל האָט צוזאמענגערופען די וועגען פון נייט דעם  
15-טען סעפטעמבער.

## משעמבערלענען געפעלט נישט די מעשה

**וואס מען רייסט זיך עפעס צו-פיל צום שלום.**  
וואָרשע. 7. (טעל.) נאכמען  
פאָרשטאָטן פאָרשטאָטן פאָרשטאָטן  
עס האָט נישט געוואָלט צעלייגן  
שעה, און משעמבערלענען האָט ווידער  
איינגעלאָדעט צו זיך די וואָרשע פאָר-  
כרי אין שפאָרען טאָן אויסצורייקען  
זיין אונטערזיכעניש מיטן האָלענדי-  
שען פאָרשטאָט, וואָס איז בידעל, אַ סך  
א וויסנשאַפֿטלעכער, ווי דער פאָליטישער.  
לענגע 7. (טעל.) פון געוואָלט  
דעם מען, אז דער פאָליטישער פאָרשטאָט  
ווערען נישט-אונטערזיכען איז נאָך דער  
ווייל צו דער נאָכגעלאָזטער. ער וועט  
זיך אונטערזיכען בעזונדער מיט דעם ווי-  
דערשטאָט פון די דייטשען. מחמת  
דעם, וואָס זי ווילען נישט אונטערזיכען  
נייט אונטערזיכען מורח-גרעניצען, ווי  
אויך מיט א ווידערשטאָנד מצד ענגלאַנד,  
וועלכע האָט זיך פאר-וואָרשע וואָר-  
צייטען אונטערזיכען אונטערזיכען אונטער-  
זינגען פון אויסצורייקען וואָס פארע נישט  
אייגענליך, עס קאָנען דינגען די נייט  
פערזאָנלעכע, וואָס וועגן פאָרשטאָט-  
נאָך געוואָרען דורך פאָליציע, און אז ער  
וועט נישט קאָנען בעשטעלן אויף אַ  
פאָרשטאָט, וואָס קאָנען געוועזענע

## נייע ערד-ציטערנישען.

לענגע 7. (טעל.) פון טאָקיא איז מען  
אויפגעקומען אונטער-ציטערנישען, וואָס  
מענשען קריגות וועגען נישט געווען. די  
דייטשען.  
מאָס קוואַ. 7. (טעל.) אין דער געגנט  
ווידער עפליכע מאל געלאָזט פיהלען אונטער-  
זענען איינגעפאלען עפליכע הייזער.  
די בעזעלסירונג פערלאָזט אין טאָקיא און לענגע  
אויסצורייקען אָפטיק-הימל.

### ווארנונג!

צוליב דעם, וואָס עס האָבען זיך געווען פערשידענע וועקסלען  
מיט עפעס אונטערזיכען מאל געלאָזט פיהלען אונטער-  
זענען איינגעפאלען עפליכע הייזער. וואָס  
אין שטאָט אונטערזיכען מאל געלאָזט פיהלען אונטער-  
זענען איינגעפאלען עפליכע הייזער.

מיט אַלמאָנג מענער גאלדבערג  
רעסעקטאָר-בעזיצער  
פאָרשטאָט 14.











די אויספארשונג, וועלכע איז פונעם  
שטאנד געווען איבערגעשטיקט געווארן  
צו א געוועהגליכען באריכט, איז נאך  
נישט פערזאנליכט געווארן, ווייל ס'ווע-  
רען אויסצופארשן ווער פיל נייע ערות  
**פון מיריטער-געריכט.**  
**פאר דעזערציע אין יאהר 1920**  
(6) נעמען האט דאס לאנדער קרייז-  
געריכט געפירט דעם פראצעס גענען  
דעם לאנדער איינוואוינער זאגרי-  
וואלד, וועלכער איז געווען בעשולדיגט,  
זאגער איז אין יאהר 1920, בעת דער  
באשעפטיגטער איגורזיז, פאטלעכען  
האט פאלישען מיליטער און זיך איבער-  
געגעבען אין די הענד פון די באשע-  
וויקט.  
דאס געריכט האט גרינוואלד'ן פער-  
מאט אויף 7 יאהר שטראפ אין צא-  
פערלירען די רעכט.  
דער בעשולדיגטער האט שולדיגט  
זאגער וועט פאפערלירען.







ד"ר סערפער  
געהערט דיר!  
(ערשטע פון 8-טע זייט)

[illegible][illegible]

זיין איהם האט געזען און איהר דיכט  
 זיין געמוט, געדערט אין אים משה  
 נישט ווי צבינות אין סטראס...  
 אין זיין נישט ראטען געזיכער  
 הארגעריש אדווערט קינדערשע געזעכער  
 ר און איז אים געמאלענעס, אי סטאט  
 יקער און אים א שוועלעכער משה  
 ווי שער, ער וויינט און אויף א געזעכער  
 זינות, האט ער ערען גענוגען ערע  
 נאך און דאס ארויס זעהר לעגנעש  
 וויסעליהונגען מונט געווינט רעטער  
 עס, וועלכע האלטען אריינגעברעכט  
 עהר הארגענעש אין דער מענטליכער

[illegible][illegible]

פרייטס און זי ווערט אויך שווער  
טרעטן. מארגענס טרעט זיך: אי  
עס נישט די פרוי קיין ריכט אויף  
הער איינעמס קענען זי און וואס  
וואס דען אונז מיידל דערפאר, וואס  
האט נישט געוואלט געוויינען א קינד  
און א פאטער און מאדערן ?  
ער ווייזט אויף, א גענעס דער צוואנג  
געשטעלט האט מען אין טראנקייט  
מיד טראנספארט. ער ציטירט מען  
באז און וואסער מארגעס דעם סטוינגע  
אומשטיקע. מן כלי, קענען טרעט מיידלע  
און א פאטער און מאדערן ?

[illegible]

ען עטנדיקייט, זיכער איז אבער,  
וואס זייערע ראטונגן אנטהאלטן א  
וואס איבערן אויס א גרויסען איינפלוס.  
5. פארמעגלעך

ער די דאזיגע נידערערעמינקייט קא-  
 נטאן!  
 — נאך איינמאל, — האט דער פּר-  
 קורא געזעסערע, — ער האט גי-  
 לעבט אונטער פאלישע דעקומענטן,  
 און האט זיך אומגעטון פאלישע דעקומענטן.  
 אלס אינזשניער זענען פאלישקיי, מיר  
 העבן געוואלט, אז איינער פאלישקיי  
 גערעכטער פאלישקיי איז דער פא-  
 דער און געפירער, וואס ווארט  
 געפירט געבן דער פאלישקייטער  
 מאט, דאס איז געווען פאלישקייטער.

און ער איז איבער פארעסירט אונסער  
 דער בעשולדדיגער פון פארנייערן א  
 פערשונליכע געזונט אינעם אונסער  
 ערערעכערטער ברויזער האט געזאגט  
 פארנייערן פון דער צעהלענדיגער  
 זינט זיכטיג פארנייערן, און איבער  
 דעם פון וויסער אונסער זיין  
 זיכטיגן געזונט פארעסער פארנייערן  
 טאג, איבער יעדער פון א.  
 - און ווי האט איהר זיך דאס גליק  
 דערוואס? - האט די ערשטע

פאר אונזערע  
 ווען איהר וואלט איבערגע  
 די אויפן, וועלט איבער גע  
 איבערגעלעבן, אז דא איז עפעס געשע  
 אין אונזערע, מיר זענען געווען זיכער,  
 און דער, וואס זיצט אין פרייע, און  
 דער ריכטיגער שולדיגער, און אין איר-  
 גייעט טאג ארום וועלען מיר איהם שוין  
 געהאט געזאגט צום פרייע... נאך  
 אייער דעם אנהאלטן האט מיר געזאגט  
 די אויפן און אך האט געזאגט שטארק  
 אויסגעשטען די זאך, און דא האט אך

זיך דערהאטט וועגן פלעצונג, וועט  
 אן העם אייך דעם פאקט שט דערהאטט.  
 דעם אמת'ן שולדיגן, איינער שווא-  
 גער, וועט מען אריינזעצן, און איינ-  
 מאן וועט מען אריינזעצן;  
 אויף מארגען האט דער פראקטער  
 אריינגעקאממען פארוואנדעלט  
 צו בעשרייבן זיין פירמע דעם איינ-  
 זער ענדער פולקאוסקי און אויף זיין  
 פארש אריינזעצן פלעקסאנדער פולקא-  
 ווסקי. צווער עס איז שוין געווען צו  
 טעמט, ווייל מען האט שוין ביידע

נישט געפונען. ערנאר פילאסאפיק איז  
 געווען געלעגטען פון שטרעק און מען  
 האט נישט געוואוסט, וואס ער איז געווען.  
 געקומען, אין 1785 פארער, וועלכער  
 האט זיך שוין מסתמא געוואוסט, אז  
 ווען שווינדל איז אויפגעקומען געווען  
 דאס, און אז מען וויל איהם ארעסטירן.  
 דאס, האט שוין איר געהאט פארלירן  
 יענעם.  
 איהם האט שוין פאר פילאסאפיק נישט  
 געהאט וואס צו פארלירן אין דאס.  
 ער האט נישט געוואוסט דאס פאר

קדער, אז ער זאל שוין אויך וויסן  
דין גוט אז איהר, ווי ביי איינע, און  
ער זאל איהר פרויטקרייזען אדער  
נישט אז פארלויפן רוסלענד, און אז  
פארוואס קיין ריגא, וואס יא האט קרוב  
פארלויפן איהר האט איהר געהאלטן  
פארשטאנדענען די גלייכע פאפערען  
און פרוי פארשטאנדען מיט איהרע צוויי  
קינדער, וועלכע זענען שוין דערוואג  
געבן געווארען, האבען פארלויפן  
רוסלענד און געוואקסען קיין ריגא.  
זענען איהר מען פאר האט זי

נישט געהערט די גאנצע צייט ביז זי  
 האט געהערט זיך נישט אנגעשמוצט  
 טויף דער גאנצער, וואס איז געווען אין  
 זי צייטונג, וועגן וואס קיינס נישט  
 האט פארגעסן, וואס האט געפאלען  
 טאמער אין יהודישען פאפול אין גאנצע  
 יידן.  
 מי רעכענט, אז דער מיטטער פאלגער-  
 קייט איז נישט קיין אנדערער ווי איהר  
 האט, וועלכע זי האט פארגעסן  
 מיט איבער 8 יאהר צוריק  
 זיין זי ווארט, אז ער וועט זיך לעבן

דערפונען נאכדעם, ווי ער וועט זיך  
דערוויסען, אז זיין פרוי געהט זיך  
אין רינג און לעבט איבער דאס  
שווערע צייט.

אָס האָט פאַסירט מיט אַרינער  
אין געזע: פֿעראורטיילט אַז  
זיין אייגענעם ברודער. —  
זעט אַזאָס האָט אַזאָס איז אינאָס-  
ער, אַזאָס אַזאָס אַזאָס.

וואס די דאסע האט נאך אומגע  
שטעלט די שטענע, האט פרוי פולק  
סקי איהר אויסדערשטעלט די גענע  
געשיכטע מיט איהר מען מיט איהר  
קינדער, און אויך די געשטענענע  
איהר שטענער.

די דאָמס האָט די גאנצע דערציילונג  
אויסגעדריקט מיט קאָם און נאָכדעם  
זאָגט :  
— מיר דאַכט זיך, עס איז קען איין צייט  
הילפֿט זיין אין אייער אינזיגער שווע  
דער לעצטער, אָבער איך וועל איך אינעם  
גאָרנישט זאָגן, ווייל איך זעה, וואָס  
איהר ווילט אָיפֿגעברענגט, און עס איז  
גאָרמאָגליכע דאָס און קומען צו זיך  
קומט אינעם מיט מיר, און טאָרען אָיפֿ  
דערמאָרירט וועלען מיר צוזאָמען מאַכען

א חילון, וואס מען קען נאך פאר אירן  
פארן פולקוואסן האט הערצוג בע  
דאנקט די פארמער דאמא און איז מיט  
בעגאנגען מיט איהר.  
די דאמא האט דער פארהאנגערפער  
פארן מכבד געווען מיט א פיינעם אָוועג  
ברויט, גאָדעם האט זי איהר אייגענע  
בעט געט, און זי איז אומגעשטערט  
אָפגעשטעלט די נאכט ביז דער פרייט  
ליכער פארן און שטוב, נישט ווייטער  
דיג פילר, ווער איהר העלפערין איז.

אויף מ'ברען אינדרוויי האט  
נעל הייט'סע פון ה'ז פריינדער  
פריי פולמוסקי און שוויי צימער, וואו  
עס איז געוועזן דער מען פון דער  
אינגעקאסטער וואוילעשערין. זי האט  
פארגעשטעלט איהר געסט פאר איהר  
מאן און יענער האט געזאגט אז איהר  
- פריי פולמוסקי, איך וויל שוין  
לעבדיג ווערן איך און איהר גאנצע  
וואונדערבארע געזיכטלעך. מירן האט  
האט מיר שוין געקאמפלימענטעט.  
זי מ'ברענט, דער וואס פארגעזאגט  
אין מ'ברען אינדרוויי האט

אין קרליבאט איז קרליבאט געקומען  
 אהיים און האט דעציאלט דער פרוי  
 געלעבנסליך. זי איז אויף דער שטאד  
 וואו דער געהייגנש, און אין איינצ  
 טעג ארום וועט ער שוין קענען גע  
 נויצן איהר מאן.

עס זענען פארוואנדעלט געווארן  
און די פרוי האט מיט גרויס אונגע-  
דולד געוואלט אויף די רעזולטאטן  
פון דער אויספארשונג.  
אין פארוואנדעלט געווארן דער צענז  
געשען פון פרוי פאליטיקס מיט פרוי  
קריטיקעס, איז דער פארוואנדעלט גע-  
פאלן און האט געפאנגען פרוי  
פאליטיקס מיט-אויס: ער האט גרויס-  
געפאנגען, אז איהר מען איז אומשולדיג  
און געפאנגען וועט ער איהם שוין גע-  
פאלן.

פרייטן פון תלמיטה.  
 — און וויסט איהר, ווער עס האָט  
 פרייגעוועלט איהר מאַן אין תלמיטה  
 און צוליב וועמענס שולד זיך וואָלט  
 בעקומען טויטשטראָף? — האָט קרי-  
 לינשקאָ געזאָגט צו דער פרוי.  
 "איהר דערמט דאָס וויסטען, ביי זיך  
 צו אַבערציינען, ווי בעזשען זענען גי-  
 דערמערטע, און ווי קלעמקלע מאַכט  
 ענליכענער ברודער געוואַנטזיגן  
 אומביליקליך זיין ברודער.  
 —

געשריגען, דער שולדיגער איז גלעק-  
סאנדער, מיין שוואגער ז ווי קלויז אהרן

א מערקקירדיגע נעשיכטע,  
יודישער פרוי—איהר מאן  
מויט צוליב אַניאטרוגע  
אַנאַמט'דיגע נעשעהעניש  
סאָנט, ווי דער שפּאַנענדס

שולדיג. ער האט אויך שפראכט אונטער  
זאגט, זי וואלט אליין גאר נישט פאר  
אין עס זי וואלט זיך אנגענומען אלס  
איהם שפראכען, עס פאר וועט שוין מ  
עליך, וואס נאכט איז.  
די אנהאלטליכע פרוי איז אונזער

איהר שוואַנבער בערההייט אין זי האט  
בעטמען ווערען אויף דעם, פון אלע  
טענדער פאר זאל בעפרייען זיין ברודער  
דערווייל וועגן איהרע צוויי קינדער  
קראנק געווארען אויף טיפוס, אין  
האט זי אפגעגעבן אין קראנקען-הויז  
די קינדער וועגן צווען צווען אין א גע-  
פעהרליכען צושטאנד, און זי האט זי  
טער געמוזט אפלייגען איהר פלען ווי  
נען דערווייטער זיך, וועט דאס אין פא-  
געקומען פאר אפאיינברייט מיט איהר

מאנען פארעסט.  
אין אייניגע וואכען פארמאגט אין אלע  
סאנדער פולקאמפטי און פאנקאמפטי  
איהר אין שטוב, וועלכע האט זיך גע  
פונען אין הויף פון פאבריק. און האט  
געקאנט צו איהר:  
- מין ליבע שוועטערין, עס איז  
מיר שרעקליך ליד דיר אפצוגעבן  
טרויעריגע בשורה. אבער עס איז  
געקומען א געזעץ פון דער פאבריק  
מערקלעכונג, אז אלע טרויערע

זאָנען מ'זען פארום פון הייז פון דער  
שטאָט. דאָס איז אַלץ פאַרלאָזען דער  
וואַרענע, און ווייל איז דאָס  
נישט געבליבן און דערפאַר וועט  
דיין שווערער אינאיינער לאָזען, דאָס  
נישט געבליבן. דאָס איז פאַר  
פארום פון דער דירה.  
די אומביליקע פארום איז שוין  
נישט געבליבן און קומענדיג, און דאָס  
אינאיינער, וואָס איז דאָס געבליבן און  
געבליבן:

— שגור אין היסטאריע ווערט געטראפן  
מיט מיין מאן און, וואס קען איך זי  
טהינגס?  
— ער איז געווען — האט גלעס  
סאנדער געזעסענער מיט א קלייט פאר  
האלטענעם שטייכל — און דו דארפט  
זיך נישט בעאמרוהיגען, ער צעמאכט  
זיך אין סודע, און ווען ער וועט  
דארטן אפגייען יא, שווארץ, וועט ער  
זיך אומקערען צו דיר  
זי האט מיט א שווארץ הארץ פאר  
פאסט א פאסטל מיט די נאשווענדיגסטע

זוכין און איז פארויס פון דער וואו  
זינג, וואו זי איז אמטל אזוי גליקלעך  
געווען, און די געזעצ איינריכטונג מי  
די מעצער האט זי איבערגעלעבט און  
געמיינט שטארקט. און זי איז געווען א  
א שרעקלעך-פערזענלעכער לעבנער.  
דער ערשטער קאנט, וואו די אינגליש  
ליכט פארוי איז פארוס, איז געווען דער  
שפיטל, וואו איהרע קינדער האבן  
זיך געפונען. דערמאן האט זי פאר  
גראכט איינציג שעה און געכרעם אי

זי שרייבט אריין גאט און זיך אין גרויסן  
פערצווייפלונג צוגעזעט אויף אַ פּאָר  
קעל אין אַ סקופּיר און האָט זיך פאַר  
נאָכצוגעוויינט מיט שטילע ביטערקייט  
טרייבן.  
זי האָט שוין אַסאָל געקלערט וועגן  
זעלבסטמאָרד, אָבער אין דעם מאָמענט  
האַט זי דערהערט איבער זיך אַ פּרוּוירן  
שטייג:  
— וואָס איז אייך, יונגע פּרוי, וואָס  
וויינט איהר גלוי פערצווייפלעכט?

איהר בליק און דערנאך, ווי ציי איה  
וויס ויצא און גיין נאך אירעם דאמט

אין רינער, פריהמקרבנ' ווע  
דערמאנעלט:  
פירן פאר'ן קריג איז אַ יודי  
פאר, וועלכע איז אַ רינער געצויגן  
און האט מיט איהר מיידלישען גאט  
געוויסען מוזע זיין, וועקענעמאנע

קיינ מעקסוקו. דערטען ניו זינגען  
מען אויף א שטעל אין האט זיך א  
גיכען בעקענס מיט איינעם א קריי  
ליכען אינושניצער ענדגאר פולחנס  
א זון פון א מאריקאנט, און דריי  
ינגע מענטשן האבען זיך צערליי  
טעטען איין אדער צוויי און דערשטע

זיין פאמיליע. און ער האט  
 זיך אריבערגעצויגן צו  
 דעם יונגען אינוואניערן  
 קעגן זיין, און דער  
 וועלכער איז געווען  
 ליטט און האט  
 דערש, ווי אהנה  
 ת. האט פערלענד  
 געשטעלט א חיה  
 אויסדערוואלער.

בען זיך די עלטערן אָפּגעזאָגט  
איהם, און קאָזי ווי ער איז געווען דער  
עלסטער זון און ער איז געווען זיין  
יורש, און נאָכן פאָטערס טויט האָט  
איהם געדערט איבערגעבן די גאנצע  
פאָמירק, האָט דער עלטער פולקווע  
אָפּגענומען ביי איהם זיין ירושה  
האָט דאָס רעכט אויף דעם איבער  
געבן זיין צווייטען זון, פליקסענד  
פולקאָסקי, וועלכער איז געוואָרן  
אויפ'ן פירט פון זיין ברודער, פערנאָ

זענען זיין דער פאפאליק.  
 ערצאגער פאליטאמיקי האט  
 שטעל און האט געליבט מיט זיין  
 זען דאזי נישט אין נארום רייכט  
 אבער אין ליב און צושרייענדיג.  
 אזוי זענען אדעס 5 יאהר. דאס  
 גע פאלי האט שוין געהאט קינד  
 און די עלטערן זיין רעם יוגענט  
 זען אונזערע זענען אדעס די  
 קלעך. זיי האבען צושטאמען צו  
 סען פירדען, מיט זייער זון און

זיכר יודישער שוור.  
און אזוי איז שטעק געווען.  
ערבאר מיט זיין וואו און קינד  
זענען אריין אין הויז מוז דעם פלע  
וועלכעס איז און ער האט איבערגעגעבן  
די לייכטונג מוז דער פאבריק.  
דער צווייטער ברודער, וועלכער איז  
ארויסגעשטויסן געווארן מוז די  
פאבריק אין מוז די אלע געשעפט  
האט די זאך שטארק געברענגט  
זיין הארצן האט זיך אפגעגעבן  
העלפער פאר מיינע זיין ברודער

און זיין שוועגערין, און ער האט  
געשלאסען, צו עס וועט קומען די צייט  
וועט ער זיך שוין אפגעכענען מיט  
און אזוי זענען פויעק נאך צו  
יפהר, עס איז נאכקומען די קאמפאניס  
שע אברוקערעניש.

אינגינען איז דער פלעצער פולקוועם  
געשטארבען אבער שוין אין צעלי  
דריטן ארום נאך זיין פאטערס פא  
זענען איינמאל צו ערגער'ן געקומען  
משפאכעסען און האבען איהם ארש

מירט אויף דער קלענער, און ער איז  
קאנטרי-רעוועלוציאנער און האט געמיינט  
א פערשונעריג גאנצן דער סאָוועט  
רעגירונג. די סאָוועט איז אויך  
גאנצמאָן בערוואַרפֿן. און אלס פערזענ  
פאר האָבן די באַלשעוויקס דערמ  
אונקענעמאָל אַלעסאָדער גילדמאָס  
די אומגילקליכע צווייטע איז אים געב  
אין נאָר עלענד און קאָן אַ בעשעפֿע  
דער שוועבאר איז געווען דערהי  
ליך צו איהר, האָט איהר געטרייב

אין געזאגט, אז ער וועט זיין  
געזיכט, אום צו רעכטען זיין בר  
דער, וועל ער וועט, אז ער איז א



# האמישע בילדלעך

## פון יודישע לעבען אין ווארשא.

פון מיטל דוקא די וויי-פאבריק ווי  
פאבריקאציע, אין ער האט ציגערט  
צום פלעטן די פלע.

— בעט דו, פלע — האט דער פא-  
בריקער געזאגט — נישט איהם א קיט...  
די פלע האט זיך געזעהנט, גע-  
וואלט.

— ווי גוץ, פערער, נישט מען א  
קיש — האט זי געפרעגט — איך  
שעהם זיך.  
דער פלעטער איז געווארן געווארען  
פון דעם פערער'ס געוואלטע, אז ער  
האט פלעט אויף איהר פאבריקאציע.  
— עי, דו, דו, קינדלעך דו... —  
האט דער פלעטער געזאגט מיט'ן קאפ  
און גענומען די פלע ביי א געקעל  
— דו, קינדלעך, דו, דו הינטלעך, דו, דו.  
גוט קינדלעך, דו גענומען, דו מידלעך,  
דו... —

— ווי גוץ גענומען מען א קינדלעך  
האט די פלע גענומען גענומען...  
גלייך א טאג נאך דער חתונה איז  
דאס יונגע ווייבעלע געווארן אויס  
גענומען און געווארן ווער זי איז, זי  
האט געפרעגט רייד צום פלעטער, פון  
וועלכע א קאפאק וואלט זיך געווארן-  
שעלט. וויפיל וואלטע יונגע און הענד-  
לער פון לעבעדיגע שטורעם צום וועגן  
דאס אין ווארשא זענען געווארן געסט  
ביים פלעטער ר' אברהם משה...  
ר' אברהם משה איז דערגאנגען אין  
קליניקאציע: אז זיין געווארן, כשר  
ווייבעלע איז א געקאנטע גאסען-פאבריק  
און איהר פערער, דער שטארקער יוד  
איז געווארן פערער, פערער, א שטינד-  
לער.

ר' אברהם משה האט גענומען וועגן  
זיך ציזערען. נאך חתונה האט פון  
איהם געלעבט. געזעט פאג און געלט  
האט מען ביי איהם אין הויז געהאטען.  
געשכורה. געווארן אויסגעלעבטעניקט.  
צום סוף האט מען גאָר דעם פלעטער  
גענומען ביי דער באַרד און מען  
האט איהם פאליסעוואַרען, ער זאָל  
נישט שטערען.

איצט קריכט, געבען, פרום דער  
פלעטער ר' אברהם משה איבער די  
יודישע רעדאקציעס אין ווארשא און  
קלאַנג ווי א געבער:  
— וואָס פאָס מען?  
נ. הופער.

רעדאקציענס-קאלעגיום:  
מ. באַרדעוואַהן, ל. באַרנאָ, ח. י. בושטאָווסקי, ב. זינגער, פערעאָנטוואַרטל. רעד. ח. קויפּמאַן  
א. ר. י. ס. ג. ע. ר. פערלאַג, גייער  
פאָלקסבאַלעט, פראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו  
מיט פאָר-האַפּטונג.

נישט מיט גאָרנישט, קענען פאָרען  
קריש נישט זאָגען. איך דאָרף אַ זעהן.  
א קריש דאָרף זיך.

ער איז געווען געווען צום רבי'ן.  
— אוי, רבי, איך בין דאָך שוין פלעט  
אכצין יאָר.  
— עט-האָט דער רבי געזאָגט  
מיט דער האַנט-האָט חתונה, וואָ דיר  
אויס אַ בחילה, מען זי זיין געוואָרען.  
נאָך דער עיקר אַ צוועה, אַ כשר קינד,  
און איך זאָג דיר אז, פון איך אַ יאָר  
נאָך דער חתונה וועסטו האָבען אַ זכר.  
ר' אברהם-משה האָט פאַר גאָר גאָר  
געלעבט דעם אמת'ן פרוי, גאָר  
האָט קיין וואָרשא און גענומען  
זיך לעבן רעדן שוויכט.

— שוויכט זענען דעם פלעטער געוואָרען  
ווי די פליגען געוואָרען זומער אַ זיס  
מאכל. מ'האָט געבראַכט צום פלעטער  
אלמנות, גרויסע, ענוות, חלוצות, נאָך  
ער האָט אפילו נישט געוואָלט הערען  
פון אַזויכע שוויכט.  
— אַלץ נישט פאַר מיר — האָט ער  
געזאָגט-איך דאָרף אַ בחילה, גוץ האָט  
ער זאָל לאַצען געהייסן.

— אַ בחילה, ר' אברהם משה אַ  
בחילה, איז אַ בחילה, ביי אַינו אַי, אַ  
דאָנקען גאָט, אַלץ דאָס — האָבען זי  
שוכט געזאָגט.  
און נאָך אין וועלכען טאָג האָבען  
שוכט געוואָרען געוואָרען דעם פלעטער  
אכצין יאָרנישן חתן מיט אַ געזאָגטע-  
יאהרנישן מיידל פון בלוט און מילך, די  
שוכט האָבען איינער דעם אַנדערען  
איבערגעשטעלט מיט די מעלות פון  
דעם מיידל.  
האָט דער פלעטער אַכצין יאָרנישן  
חתן-בחור אפילו קיין איין מינוט כשר  
נישט געטראָכט און גענומען שרייבען  
תנאים מען האָט געבראַכט געלער, גע-  
טראָכטען געוואָרען און געזעסען לע-  
קע און מען האָט אַפּגעלייגט די  
חתונה אויף אַ חודש שפּעטער.

א טאָג פאַר דער חתונה איז געקו-  
מען צום חתן-בחור דעם פלעטער אַ פער-  
טער און פערלענגט פון דעם פלעטער,  
אז ער זאָל אַפּשטעלען דעם פלעטער-  
דעל דאָס גאָנצע פערטערען.  
— איהר פערטערען, ר' אברהם  
משה — האָט דער פערטער איינגע-  
טענה'ט — איהר זענט אַ יוד אויף  
דער פלעטער, דאָס ווייבעל וועט האַ-  
בען אַ יונגעל, און איבער הונדערט  
און צוואַנציג יאָר, בעהם זאָל מען  
ווערען. קען נאָך די ירושה אריינגע-  
לפּן צו אייערע זיבען פערטער און  
דער קריש וועט בלייבען אַתן ירושה...  
ר' אברהם משה האָט געוואָלט אַב-  
שרייבען בלוז דאָס הויז, נאָך דער  
כלה'ס פערטער האָט זיך איינגעשטאָרט,

וואָס די פרוי לויט געלעבט, דערמאָנדיג זיך  
אין דער גרויסער טענע פון מאָקס און העניקעס לעבע  
מינוטען: — פאָרוואָס האָט צו איהר געשיקט קללות, און גע-  
לעסערט דערמיט גאָט? אַבער... האָט האָט מיך גאָט נישט דער-  
לעזט און ער קעגנט מיר אום די טאָכטער!  
זי האָט געווינט אויפ'ן קול, אַבער דאָס מאַל האָבען זיך  
פון איהרע אויגען געזאָגען ויסערטערען, וואָס האָבען געבראַכט  
א לינדערונג צו איהר אַפּגעוועהטענע האַרץ.  
— איך וואָלט זי געוואָלט האָס גיכער זעהן... פלעטער צו  
איהרע פיס און מחילה געבען... אַ, ווען זי וואָלט געווען ביכולת  
אַלץ פערטערען, אַלץ — אַלדאָס שלעכטס, וואָס איך האָב איהר  
געזאָגט, אַלע טרעהערען, וואָס זי האָט צוליב מיר פערטערען!  
— זי האָט אייך שוין גענוג מוחל געווען, און פערטערען...  
— וואו איז זי איצט? איך וויל זי צוואַנגען צו מיין האַרץ  
— מיין ליכטיג קינד! מיר דוכט זיך אויס, אז זי איז געווען  
געשטאָרבען, און איצט איז זי פאַר מיר אויסגעשטאָרבען תחית  
המתים!  
— געדולד! נאָך געדולד, ליבע פרוי! — האָט זי קינדלעך  
געוואָלט — מ'דאָרף נאָך אַ גימלעל אַוואָרען. זאָל אייך נישט  
איינגעלען, אז איך אַרבייט נאָך מיט דער פאָנטאָניע ווען  
מ'דאָרף עס האָבען צום ענין, בענין איך זיך אויך מיט פשוט'ען,  
קלאַהרען שכל. איך בין זעהר אַ סאָלידער מענטש!  
— איהר וועט דאָך מיר אַבער נישט פערטערען צוואַנג-  
קען זי צו מיין האַרץ? פערטער הער, זאָגט מיר, וואו געפינט  
זי זיך איצט? איז זי נאָך אַלץ ביי די דרייזשיקעס?  
— ניין! איצט איז זי אין לעווענטלעכע שטוב.  
— ביי פערטער... איך לויף שוין!  
(א פערטער פאָר אַ פערטער)

שפּעטער, נישט יודען, מכשמות, נאָך  
קיין זאָך האָט איהם נישט געהאָלטען.  
נאָך זינט ער האָט אַפּגעוואָרען, חוקי  
חוקי מינגעל און יאָהר, און ער  
געוואָרען געוואָרען. די פאָסטען איז  
פערטערען ווי אַ ווייטען-בלעז.

— אויב גוץ — זאָגט מיכאָל אַקס —  
איך יאָך גילכער, יאָך בין געלעבט  
און יאָך פלען דאָרף דעם, חוקי, יאָך  
קען שוין מער פון דער פאָסטערען  
פאָסטען נישט אויסהאַלטען...  
דאָס שוועלעל איז גענוגען כּאָדערען.  
— גענום אַלען גענום — האָבען די  
געלעבטע געזאָגט — מיר וועלען ביי  
ר' יצחק'ן דעם, חוקי, נישט צונומען.  
וואָס-נישט פאָס מיכאָל אַקס? געהט  
ער און געהט מיט כּח אַרויף אויפ'ן  
געלעבטער פון זיין שוועלעל און געהט  
זיך אַלעין די עליה.

— חוקי חוקי — שרייט ער, אז די  
וועט ציפערען, און געהט איהם  
צופאָס.  
פון גרויס צענדליגער איז דער גל-  
טער ר' יצחק קראַנק געוואָרען. ווייט  
מ'האָט ביי איהם פאָרשטען דעם, חוקי  
קען ער נישט צעסען, נישט שוואַכען,  
נישט שלעפּען. נאָך, חוקי, וויל ער,  
און אפילו די פאָסטען, וואָס איז שוין  
קאָרען לענג פון איהם פערטערען.  
האָט זיך מיט אַפּגעל צוריק געוואָרען און  
געוואָרען פייניגען און שטיקען דעם  
פלעטער ר' יצחק'ן.

— ער האָט מיך דער'הרגעט, דער  
אָקס! — האָט ר' יצחק גע'טענה'ט, און  
ער האָט געשיקט רופען דעם אָקס צו  
א די-תורה  
שוין וואָסען לענג ציהם זיך די די-  
תורה און מען קען צו קיין פאָלק נישט  
קומען. צירע צווייטע זענען איינגע-  
שטאָרט ווי די אייזלען.  
אכצין — ער און אכצעהן — זי  
אז ביים רייכען וואָרשאווער הויז  
חירם און זינגען פאָבריקאנט ר' אברהם  
משה הערמאן איז געשטאָרבען זיין  
פאָטע ווייב, האָט ער זיך דערמאָלט  
איינזאָם אויף דער וועלט.

די זינגען פאָבריקאנט זינגען, וואָס וואו-  
גען אלע אין וואָרשא, האָבען אפילו  
דעם פלעטער אכצין-יאהרנישן טאָטען גע-  
בעטען, אז ער זאָל נאָכ'ן פאָטע פון  
זייער מיטער איבערגעהן צו די קי-  
דער, נאָך דער פלעטער האָט דאָס נישט  
געוואָלט.  
— וואָס זענען פערטערען — האָט ער  
געזאָגט-פערטער זענען נקבות. נאָך-  
אין די אַרבעט.

— זאָגט איהר מיר דעם ריינעם אמת? איז טאָק יאָהר...  
— שטענדיג ווערט געווען געליבט צו ווערען פון אייך.  
— און זי האָט נישט ליב דעם קרייפּעל... דעם געוואָלט.  
— צי קאָנט אנהער נאָך טרעהערען נאָך דעם, וואָס איך האָב  
אייך געזאָגט?  
— גאָט, גאָט! צי איז עס מעגליך דאָס, וואָס איהר דער-  
זעהלט?  
— דאָס, וואָס עס ווירט זיך אייך אויס פאַר אונגעגלייך,  
איז פאַר מיר געוואָרען און פערטערען!  
— צו-וואָס זעט האָט איהר געוואָלט צו שפּילען אַזוי רעליז?  
— זי וויל רעטערען איהר פאָטער.  
— פאַרעם קינד! ווי זי מוז מיך איצט האַסען נאָך דעם,  
ווי איך האָב זי אַרומגעוואָרען פון זיך און פערטערען...  
ווי פערטערען זי האָט געבען געמוזט...  
— דער ריינער געוויסען איז געווען פאַר איהר...  
— יאָהר, יאָהר, ליב קינד מינג! איך האָב דין ליב  
געהאָט מער ווי אַלע אויף דער וועלט, און איצט וועל איך דין  
צוריקריגען!... עס קען זיך מיר גאָרנישט געוואָרען אין אַזוי אַזוי-  
געהייער גליק.  
— פאָרוואָס האָב איך זי גוץ שרעקליך געשטאָלט? נאָך-  
אין די אַרבעט.

ווי גאָר ער איז געקומען, האָט ער  
גלייך גענומען זיך צויען אַ שוועל צו  
דעוואַלען. און גוץ ווי אַ גוץ האָט גראָד  
געוואָלט פערטערען אַ הויז, אין וועל-  
כען עס געפינט זיך אַ יודיש שוועלעלע,  
האָט מיכאָל אַקס נישט לענג געטראָכט  
און אַפּגעקויפט דאָס הויז מיט'ן שוועל-  
כעל, מיט'ן וועלכען שוועלעלע, ווענען  
וועלכען איך האָב דערמאָנט.

פערטערען זיך, אז מיכאָל אַקס איז  
געוואָרען אין שוועלעלע, ביי זיך אין  
הויז, אַ געזעצער געלעבטע. ער האָט  
געוואָלט די וועלט, געלעבטע מאַכען פאַר  
אַלע פאָר-תורות נישט מענטשליך פון  
טאָמאָ און ווידעם. די, שטאָט'ס האָט  
ער זיך געמאָכט סאָמע אויפגע-אָן, און  
ער האָט אפילו אַפּגעוואָרען פערטערען  
פון חוץ, ער זאָל וואָרען אויף איהם,  
ביז ער געהט אויס שמונה עשרה.  
די יודען פון שוועלעלע האָט אַ ביסעל  
פערטערען די מעשה, וואָרען וואו  
איז דאָס געהערט געוואָרען, אז מען  
זאָל וואָרען מיט שמונה עשרה אויף  
א געוועזענעם, פאָטער? נאָך מען האָט  
געוואָרען, וואָרען מיכאָל אַקס, איז  
געלעבטע. ווער עס האָט די מאה, דער  
האָט די דעה.

אָבער מיט דער צייט איז פאַר מי-  
כאָל אַקס געוואָרען וועניג אַלע ביזנעס,  
וואָס ער האָט זיך געהייסען אָנטאָן, און  
ער האָט אַפּגעוואָרען פערטערען זיך צום  
פלעטער ר' יצחק אַרבעטסמאַן.  
וואָס איז ער וויל די זיבעטע עליה  
און שרייען פויף מאַל אין יאָהר, חוקי!  
דאָס האָט שוין קהל נישט געקאָנט  
מער דולדען. סטייט, איהר ווילט  
אונזעהען ביים פלעטער ר' יצחק די  
חוקה פון פערציג יאָהר?  
— יאָ.  
— און יאָהר?  
— דאָס געוואָרען איז וויכטיגער — האָט  
דער פערטער גע'טענה'ט — איך דאָרף  
דעם, חוקי חוקי! צו דער פאָסטען-  
קראַנק...  
ווי גוץ געהערט זיך, חוקי חוקי!  
מיט אַפּגעשטען-קראַנק וועט איהר פער-  
נען — פערטערען איהר זיך נישט אויף  
מדינין, וואָרען אַרעם ר' יצחק'ן,  
וועט ער אייך זאָגען, אז קיין געסען  
מיטלע געזאָגט פאָסטען ווי, חוקי חוקי!  
איז נאָך נישט אַזוי דער וועלט, פון  
דער סאָמע יוגענד אַן האָט ר' יצחק  
געלייטען אַזוי אַפּגעשטען. ער איז געווען  
ביי אַלע פערטערען, זאָכערס, אַפּ-  
אין די אַרבעט.

חוקי חוקי — אַ מיטלעל פאַר  
אָפּמאָל-ל'הרגעטע.  
פערטערען אין וואָרשא אַ שוועלעלע, אַ  
קליין שוועלעלע, אַזוי געוואָרען-נאָס,  
אזוי צום דעוואַלען פאָסטערען, קאָב'ס,  
געלעבטע, טרעהערען, גאָסען-הענד-  
לער, דער הויפט דעוואַלען און חוץ פון  
דעם קליינעם שוועלעלע איז אַ ייד, אַ  
זאָל, וואָס דעווענט שוין אין שוועלעלע  
סך-הכל אַ יאָהר פערציג, און וואָס  
דעם זיך ר' יצחק אַרבעטסמאַן, און  
נאָכצו 40 יאָהר פיהרט זיך ר' יצחק,  
אז ער האָט שבת און יום-טוב דעלע-  
צע עליה. ער האָט שוין אַ חוקה די-  
וויף צו האָבען, חוקי חוקי! — די לעצטע  
עליה, און צוליב, וואָס מינט איהר,  
דאָרף ר' יצחק די לעצטע עליה —  
צוליב אַ קאָפּירע חלילה! ר' יצחק'ן  
געהט נישט גוץ אין דער לעצטער  
עליה, ווי אין דעם, אז ער זאָל האָבען  
חוקי, פויף מאַל אין יאָהר, נאָך יאָ-  
דעם מאַל, וואָס מען ענדירט אַ חומש,  
שריייען אויס די יודען פון שוועלעלע, חוקי!  
חוקי! און ר' יצחק'ן גלויבט זיך שטאַרק  
אויסצושרייען פאַר נאָך קהל דעם  
חוקי חוקי! אַ שטיק געווען קומט  
איהם צו דערטון.

גוץ האָט ר' יצחק געוואָרען זיך  
צעהנדליגער יאָהרען, און קינדער האָט  
איי איהם די לעצטע עליה נישט  
אונגענומען.  
— אַ חוקה! — האָבען יודען גע-  
זאָגט — און מען טאָר ביי איהם נישט  
צונעמען.  
אָבער מיט דער צייט איז אויפגע-  
שטאָנען אַ מענטש און גענומען מיט  
זאָל, מיט גרויסעלער קראַנקע פאָרשטען  
ביי ר' יצחק'ן דעם, חוקי!  
דער דעוואַלען מענטש איז נישט קיין  
געדערער ווי מיכאָל אַקס.  
אין וואָרשא דאָרף מען נישט זאָגען,  
ווער מיכאָל אַקס איז, ווער ווייט דאָס  
נישט פון מיכאָל אַקס? מיכאָל אַקס איז  
אויף דעם וואָרשאווער, מקום אַ גוט-  
געקאָנטער פאָרטון, אַ קלייניגקייט,  
יאָהרנישן לענג איז מיכאָל אַקס געווען  
א פערטער, אַ געלעבטע פון פערטע-  
לע הייליכע, דערנאָך איז ער געווען  
קיין אַרבעטסמאַן, און ווי זאָגט מען  
דאָס, מיט קיין מוזות האָט ער דאָך-  
שען נישט געהאָנדעלט. מיט אַ צייט  
צוריק איז מיכאָל אַקס צוריקגעקומען  
פון אַרבעטסמאַן מיט אַ סך געלד און  
מיט אַפּגעשטען קראַנק און ער איז גע-  
וואָרען אַ שרעקליכער בעל תשובה.

# איז פלאמען פון ליבע און האס

(105) (ראַמאָז.)  
יהודית האָט זיך אין דעם מאָמענט געוואָרען, וואָס איהר  
מוטער און דער חתן וועלען זיך צו איהר צוריקקערען, ווען  
זי וועלען זיך דערווייטען דעם ריכטיגען אמת ווענען איהר.  
אָבער פאָקס און העניקע! קיינמאָל, קיינמאָל וועט זי שוין  
מער ווי נישט זעהן! זי ווענען געשטאָרבען, פערטערען זי!  
— דערווייט דערמאן איהר האָבען געדולד! — האָט קורי  
לענד געטענה'ט — היינט קען איך זיך נישט זעהן מיט דריי-  
היציג, אפער וועט עס מיר באַרען געלעבטע, אין אייער בע-  
ציהונג צו איהם טאָר זיך גאָרנישט ענדערען. איצט וועל איך  
זיך אַפּגעקלענען צו דער פרוי לוריע, און איהר — האָט געדולד  
און צוואַנג!  
איבערגענומען גיידע שוועטער, איז דער געזעט אַוואָק  
צו דער פרוי מערי לוריע.  
אריינקומענדיג צו איהר אין שטוב, האָט ער געהאָט אַזוי  
פאָרעליכע מינע, אז די פרוי לוריע האָט איינפאָרשטען:  
— איך זעה, אז איהר גענוגט מיר אַ גוטע בשורה!  
— פאָרען גוץ! קוקט זיך גוט צו צו מיר, מ'האָט מיר גע-  
געבען אַ געזעטעניש, שלים-פול, און ס'קאָנט זיך נאָך אויס, אז  
איך בין דער פריידיגער שליח פון גליק...  
— שטעלער, ליבער חור, דערזעהלט שוועלער! וואָס איז  
מיט יהודית'ן!

פאָרוואָס האָב איך זי גוץ שרעקליך געשטאָלט? נאָך-  
אין די אַרבעט.



Wydawnictwo „Najet Folkblat”, apłata a edypwiedzi. uduiniani Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.  
Gastgeberi i druk „Najet Folkblat”, Płuckowska 21.